Hyvinvoiva Kotka -ohjelma 2019-2025

CITY BY THE SEA
KOTKA
MERIKAUPUNKI

Hyvinvoiva Kotka -ohjelma 2019-2025

Hyvinvoiva Kotka -ohjelmalla on tavoitteena edistää asukkaiden merkityksellistä elämää. Asukkaat innostuvat osallistumaan ja vaikuttamaan omaan, yhteisönsä ja ympäristönsä hyvinvointiin. Reiluudella, rakkaudella ja rohkeudella luodaan yhdessä väyliä uusiin mahdollisuuksiin. Ohjelma pyrkii seuraamaan Kotka 2025 kaupunkistrategian viitoittamaa tietä.

Hyvinvoiva Kotka -ohjelma perustuu kuntalain ja terveydenhuoltolain velvoitteisiin. Kuntalain mukaan kunnan tulee pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Terveydenhuoltolain mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin.

Terveydenhuoltolaissa terveyden edistämisellä tarkoitetaan yksilöön, väestöön, yhteisöihin ja elinympäristöön kohdistuvaa toimintaa, jonka tavoitteena on terveyden, työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen sekä terveyden taustatekijöihin vaikuttaminen, sairauksien, tapaturmien ja muiden terveysongelmien ehkäiseminen ja mielenterveyden vahvistaminen sekä väestöryhmien terveyserojen kaventaminen.

Hyvinvoiva Kotka -ohjelmaa on valmistellut työryhmä, jossa on jäseniä kaupungin vastuualueilta ja kolmannelta sektorilta. Työryhmässä on 22 jäsentä.

Hyvinvoiva Kotka -ohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain sähköisessä hyvinvointikertomuksessa. Ohjelma jakautuu päätavoitteisiin ja osatavoitteisiin, joille asetetaan konkreettiset toimenpiteet, mittarit sekä nimetään vastuutahot.

Sote- ja maakuntavalmistelu on lisännyt haasteita ohjelman valmistelussa. Kuntien vastuulla on edelleen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, vaikka sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät Kymenlaakson kuntayhtymään 1.1.2019. Monella tavalla yhdyspinnat kuntien ja kuntayhtymän kesken ovat vielä epäselviä.

Kymenlaakson maakunnallista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä on valmisteltu tammikuusta 2017 alkaen monialaisessa asiantuntijatyöryhmässä osana Kymenlaakson sote-projektiryhmän toimintaa. Valmistelutyössä lähtökohtana on ollut, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien ja maakunnan yhteinen tehtävä yhteisten asukkaiden hyväksi.

Hyvinvoiva Kymenlaakso -raportti ohjaa alueellista hyvinvointikertomustyön valmistelua.

Sisällysluettelo:

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen päätavoitteet Kotkassa vuosille 2019–2025 s. 6

2. Terveelliset elämäntavat s. 7-16
-Liikunta ja ravitsemus
-Terveyden edistäminen

3. Asukkaiden osallisuus ja vaikuttaminen sekä viestintä s. 17-22

4. Mielen hyvinvointi s. 23-34
-Päihteet ja riippuvuudet
-Lasten, nuorten ja perheiden hyvän elämän edistäminen
-Kulttuuria kaikille
-Työ ja koulutus

5. Terveellinen ja turvallinen ympäristö s. 35-38
-Elinympäristön turvallisuus
-Arjen turvallisuus

6. #e-Kotka s. 39

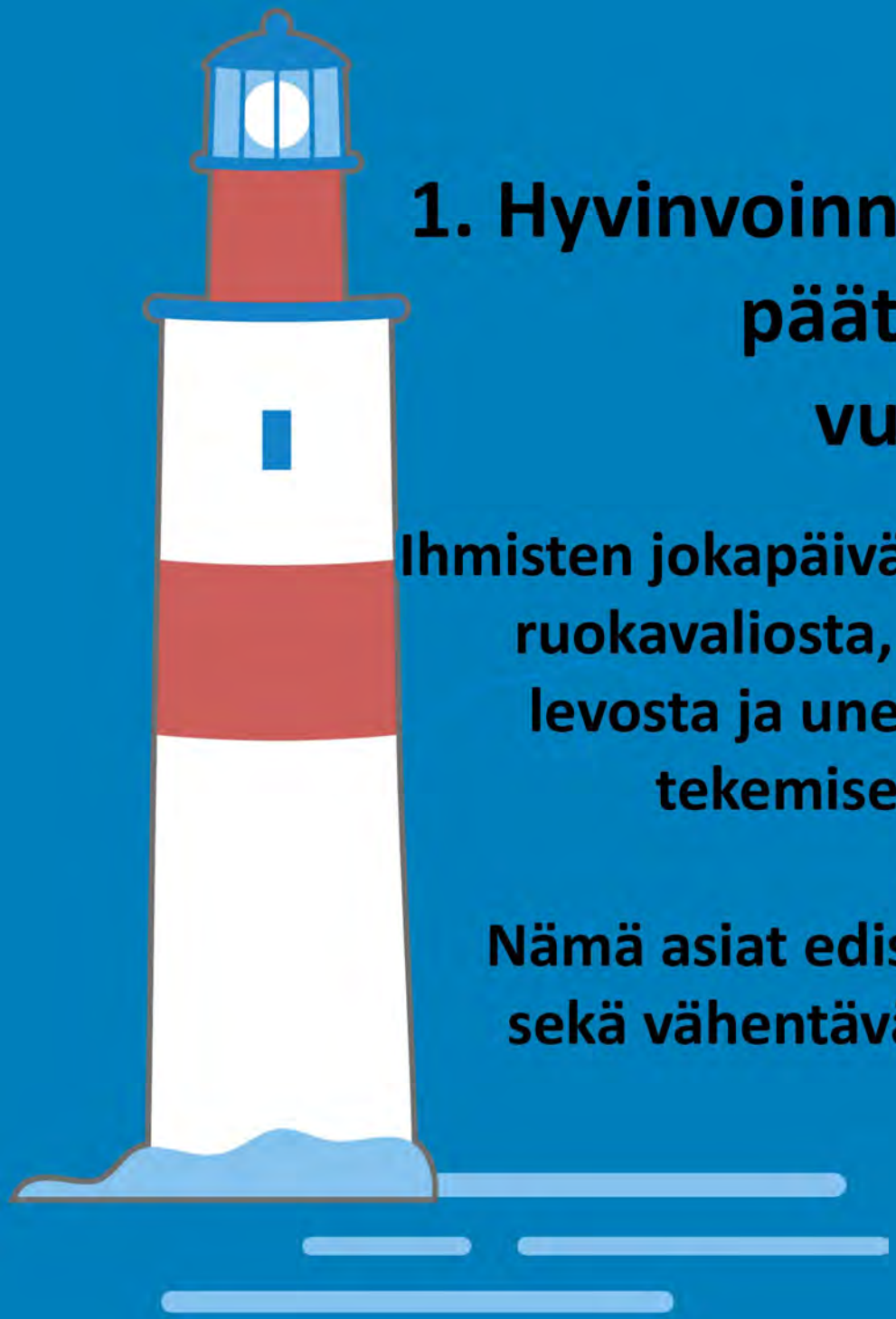

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen päätavoitteet Kotkassa vuosille 2019–2025

Ihmisten jokapäiväinen arjenhallinta koostuu terveellisestä ruokavaliosta, riittävästä päivittäisestä liikunnasta, levosta ja unesta, työstä tai muuten mielekkäästä tekemisestä sekä arjen turvallisuudesta.

Nämä asiat edistävät terveyttä ja toimintakykyisyyttä sekä vähentävät riskiä sairastua moniin sairauksiin.

2. Terveelliset elämäntavat

Terveelliset elämäntavat luovat pohjan hyvälle toimintakyvylle ja arjen hallinnalle. Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistäja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista (työ, opiskelu, vapaa-aika, harrastukset, itsestä ja toisista huolehtiminen) omassa elinympäristössään.

Ihmisen toimintakyky riippuu myös ympäristön myönteisistä tai kielteisistä vaikutuksista. Asuin- ja elinympäristöön liittyvillä tekijöillä, muiden ihmisten tuella tai erilaisilla palveluilla voidaan tukea ihmisen toimintakykyä ja selviytymistä arjessa.

Ravitsemuksella on tutkimusten mukaan merkittävä vaikutus ihmisen hyvinvointiin. Terveellisten ruokailutottumusten opit saadaan jo kotona. Kouluruokailu tukee kotona opittuja hyviä ruokailutottumuksia. Oikeanlaisella ravinnolla on iso merkitys painonhallinnan toteutumisessa.

Erityistä huomiota ravitsemukseen on kiinnitettävä lasten kasvuvaiheessa, sairauksien aikana ja ikäihmisillä. Erityisriskissä vajaaravitsemuksen suhteen ovat muistisairaat.

Liikunta ja ravitsemus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Lasten ja nuorten liikunnallisuuden edistäminen	Perheliikunnan edistäminen osana perhekeskuksen kohtaamispaikka-toimintaa	Tapahtumiin osallistuneiden määrä	Kymsote/ Perhekeskukset
	Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma	Mukana olevien päiväkotien määrä	Varhaiskasvatus
	Liikuttaja -käytäntö	Liikuttaja -käytännön luominen	Varhaiskasvatus
	Perheiden liikkumisen tukeminen (tietoiskut, Perhe liikkuu -kortit)	Tietoiskuihin osallistuneiden määrä	Varhaiskasvatus Kymsote/perhetyö, avoin varhaiskasvatus
	Liikkuva koulu toimintamalli on käytössä kaikissa kouluissa	Mukana olevien koulujen määrä	Opetustoimi Urheiluseurat, järjestöt

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Lasten ja nuorten liikunnallisuuden edistäminen	Höntsäliikunnan ja maksuttomien liikuntaryhmien toteuttaminen	Höntsäryhmät, Saadut tilat/välineet/ohjaajat	Liikuntapalvelut Nuorisotoimi Opetustoimi Seurat ja yhdistykset
Vapaa-aikatoiminnan kehittäminen	Seurakunnan liikuntakerhot/ toimintakerhot kouluikäisille Retket ja leirit 0-16- vuotiaille	Määrät ja osallistujat	Kotka-Kymin srk
Vapaaehtoistyön koordinointi	Erilaiset vapaaehtoistyön mahdollisuudet	Vapaaehtoistyö.fi Tarjotut tehtävät	Kotkan kaupunki Kotka-Kymi srk
Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen	Neuvokas perhe -ohjelma käytössä ravitsemus- ja liikuntaohjauksen tukena	4 -vuotiaiden lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (THL)	Kymsote/Neuvola kouluterveydenhuolto

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen	Kouluruokailun edistäminen Alueellisen ravitsemussuunnitelman huomioiminen	Asiakastyytyväisyys-kyselyt Kouluterveyskysely 4 -vuotiaiden lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (THL) Informointi, ohjaus ja tietoiskut	Kymsote/Koulujen terveydenhoitajat Ravitsemusterapeutti Kymijoen ravintopalvelut Opetustoimi Varhaiskasvatus Suun terveydenhuolto Seurakunta ja yhdistykset
Lasten ja nuorten varhaisen ylipainon tunnistaminen	Terveystarkastukset	Kasvun seuranta Kouluterveyskysely 4 -vuotiaiden lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (THL)	Kymsote/Neuvolat Kouluterveydenhuolto Varhaiskasvatus
Laajat terveystarkastukset	Perheen hyvinvoinnin arviointi yhdessä perheen kanssa	Voimavaralomake	Kymsote/Neuvolat Varhaiskasvatus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Työikäisten liikkumisen edistäminen	Matalan kynnyksen liikuntaryhmät (mm. puistojumpat)	Toteutuneet ryhmät ja ryhmiin osallistuneiden määrät	Liikuntapalvelut Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue Seurat ja yhdistykset
	Liikuntaneuvonnan käyttöönotto	Asiakaskäynnit liikuntaneuvonnassa	Liikuntapalvelut Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue
	Liikkumisreseptien käyttö terveyskeskuksessa hoitajan ja lääkärin vastaanotoilla	Kirjoitettujen liikkumisreseptien määrä	Kymsote/ Terveyspalvelut
	Maksuttomat uimahalli- ja kuntosalikäynnit pitkäaikaistyöttömille	Annettujen korttien määrä ja uimahallikäyntien määrä	Liikuntapalvelut ja Kymsote/ työelämäpalvelut
	Seurakunnan liikuntaryhmät/jumpat työikäisille	Ryhmiin osallistuneiden määrät	Kotka-Kymin srk
Työikäisten terveellinen ruokavalio ja painonhallinta	Elintapaohjausryhmät Elämäntapaneuvonta hoitajan vastaanotolla	Ryhmien määrät ja osallistujat	Kymsote/ Terveyspalvelut Terveyskioski

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Ikäihmisten liikkumisen tukeminen	Kotihoidon asiakkaiden liikuntasuunnitelmat	Rai -mittarin käyttö	Kymsote/Kotihoito
	Mahdollistetaan liikkuminen toimintakyvyltään erilaisille ikäihmisille	Osallistujamäärät	Kymsote/ KaatumisSeula Liikuntapalvelut
	Hoivakotien asukkaiden ulkoilu säännölliseksi, ympärivuotiseksi toiminnaksi	Toteutuneet ulkoilukerrat	Hoivapalvelut
	Vapaaehtoistyön hyödyntäminen ulkoilun järjestämisessä	Ulkoilutukseen osallistuvien vapaaehtoisten määrä	Hoivapalvelut
	Kaatumisen vaaratekijöiden arviointi	Toteutuneet käynnit	Kymsote/ KaatumisSeula
	Liikuntaryhmät - ja tapahtumat	Osallistujamäärät ja vertaisohjaajat	Kymsote/ Kotihoito Liikuntapalvelut
Ikäihmisten terveellisen ravitsemuksen edistäminen	Säännöllisen, terveellisen ja monipuolisen ruokailun edistäminen	Rai -mittarin käyttö Asiakaskysely	Kymsote/ Vanhustenhuolto Kotihoito

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Ikäihmisten terveellisen ravitsemuksen edistäminen	Luennot terveellisestä ravitsemuksesta Arkiruokailut	Luentokerrat Kävijämäärät	Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue Kymsote/ Ravitsemusterapeutti Muistiluotsi 3.sektori Kotka-Kymin srk
Maahanmuuttajien kotoutuminen liikunnan avulla	Kotkas liikutaan yhes -hanke maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liikunnan avulla Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä maahanmuuttajille ja valtaväestölle	Pienryhmien määrä Osallistujamäärät eri tapahtumissa Matalan kynnyksen harrastusten mahdollisuus urheiluseuroissa	Monikulttuurikeskus Mylly Maahanmuuttajapalvelut Liikuntapalvelut Liikuntapalvelut Urheiluseurat
Laadukkaan kilpaurheilun edistäminen	Toteutetaan uutta ja innovatiivista liikuntapaikka-rakentamista: testausasema	Ohjausten ja testausten määrä	Urheiluakatemia Urheiluseurat Liikuntapalvelut Opetustoimi

Terveyden edistäminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Diabeteksen ehkäisy	Tiedon jakaminen Teemaluennot Ryhmätoiminta: painonhallinta, terveelliset ruokailutottumukset ja liikunta Sairaanhoitajan terveysneuvonta Raskausdiabetesäitien neuvonta ja ohjaus	Luentokerrat, osallistujamäärät Laboratoriotutkimukset äitiysneuvolassa sekä lapsen yksi- ja kolmevuotistarkastuksessa	Kymsote/ Terveyskioski, Terveysasemat Äitiys- ja lastenneuvola
Aivoterveyden edistäminen ja muistisairauksien varhainen tunnistaminen	Puututaan Alzheimerin taudin riskitekijöihin Terveysneuvonta: Kunta mahdollistaa aivoterveyden edistämistä tukevien hyvien valintojen tekemisen	Ylipainon, korkean verenpaineen, korkean kolesterolin ja diabeteksen riskiryhmien (riskipisteet yli 12–15) seuranta Valtioneuvoston suositus Käypä hoito -suositus	Jokainen kuntalainen itse vaalii aivoterveyttään omien valintojen kautta Kymsote/ Terveyskioski Terveysasemat Ravitsemusterapeutti Muistipoliklinikka

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Aivoterveyden edistäminen ja muistisairauksien varhainen tunnistaminen	Muistisairauksien varhainen diagnostiikka	Luentojen/infojen määrä ja osallistujat	Kymsote/ Muistipoliklinikka
	Tiedon jakaminen Ryhmätoiminta	Vapaaehtoisten vetämien ryhmien määrä ja osallistujat	Kotkan seudun muistiyhdistys ry
	Tapahtumat	Osallistujamäärä	Kymenlaakson Muistiluotsi vapaaehtoiset/järjestöt
	”Aivoterveyttä edistämään” -koulutus Avainhenkilöiden saaminen ja Muistitulkki -ohjeistuksen kehittäminen etnistaustaisille avainhenkilöille	Avainhenkilöiden määrä	Kymsote/ Muistipoliklinikka, Kotka-Kymin seurakunta, maahanmuuttajatyö Suomen muistiasiantuntijoiden ETNIMU -toiminta

3. Asukkaiden osallistuminen ja vaikuttaminen

Kaupunki innostaa asukkaita aktiiviseen toimintaan ja tukee kaikkien ryhmien osallistumista ja vaikuttamista.

Yhdessä tekemällä ja kumppanuuksia rakentamalla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja merkityksellistä elämää.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on jokaisen oikeus.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Perheiden osallisuuden vahvistaminen perhekeskuksissa	Yhteinen suunnitelma ja yhteinen arviointi	Monialaisen arvioinnin malli käytössä	Kymsote/ Perhekeskukset 3. sektori
	Systemaattinen asiakaskokemuksen kerääminen palveluista		
	Kohtaamispaikka-toiminta - asukasverkostot - asukaskohtaamiset - kohtaamispaikka-toiminnan suunnitteluun osallistuminen	Asukasverkostot, kohtaamiset/määrä	Kymsote/ Perhekeskukset MLL 3. sektori
Dialoginen toimintakulttuuri	Vahvistetaan työntekijöitä asiakaskohtaamisessa, kuulemisessa ja verkostotyössä - Luo luottamusta, suojele lasta -verkkokoulutus ja työyhteisödialogit - Työyhteisö-koulutukset	Koulutuksiin osallistuneiden määrä Dialogisen osaajien käyttö ja asennemuutoskyselyt	Kymsote -johdon tuki Kymenlaakson dialogiosaajien ver-kosto

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen päätöksenteossa	Nuorisovaltuusto, Lasten parlamentti ja oppilaskunnat toimivat säännöllisesti osana päätöksentekoa Kehitetään uusia osallistumisen ja vaikuttamisen muotoja nuorten kanssa	Asiat, joissa lapsia ja nuoria on kuultu (määrä) Osallistuneet lapset ja nuoret sekä uudet vaikuttamisen muodot Palautekysely osanottajilta	Nuoriso- ja opetustoimi Hyvinvointilautakunta Kaupunginhallitus
Ikäihmisten osallisuuden lisääminen päätöksenteossa	Ikäihmisten neuvosto toimii säännöllisesti osana päätöksentekoa Koulutusten järjestäminen Asukaskokoukset toteutuvat hoivakodeissa	Asiat, joissa ikäihmisiä on kuultu (määrä) Palautekysely osanottajilta Asukaskokoukset toteutuneet	Kaupunginhallitus Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue Kymsote

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Vammaisten osallisuuden lisääminen päätöksenteossa	Vammaisneuvosto toimii säännöllisesti osana päätöksentekoa Fyysisesti tai psyykkisesti pitkäaikaisesti toimintarajoitteisten henkilöiden itsenäisen elämisen edistämisen ja osallisuuden lisääminen YK:n yleissopimuksen periaatteiden mukaisesti	Asiat, joissa vammaisneuvostoa on kuultu (määrä) YK:n yleissopimuksen periaatteista tiedottaminen/ kampanjointi	Kaupunginhallitus Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue Vammaisneuvosto Sote-palvelujen tuottajat
Maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen päätöksenteossa	Maahanmuuttajafoorumi toimii säännöllisesti	Asiat, joissa maahanmuuttajafoorumia on kuultu (määrä)	Maahanmuuttaja-palvelut Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Päätöksenteon avoimuus	Vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttö	Ennakkoarviointien määrä ja asiat	Kaupunginhallitus, lautakunnat sekä kaikki vastuualueet ja yksiköt
Perheiden osallisuuden vahvistuminen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa	Lasten Vasu -keskustelut Osallisuuden mahdollisuuksia arjessa ja vanhempain kokoontumisissa	Varhaiskasvatuksen suunnitelman (Vasu) osallisuutta kuvaavien käytäntöjen toteutuminen yksiköissä Vasun arviointi Asiakaskysely	Varhaiskasvatus
Lapsen osallisuus - aikuinen läsnä lapsille pienryhmätoiminnan kautta	Vertaispäiväkotitoiminnan käynnistyminen ylläpitää mallia	Vasun arviointia ja vertaispäiväkotitoiminnan arviointi Asiakaskysely (lapsen kokemukset)	Varhaiskasvatus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Äänestys-aktiviisuuden kasvattaminen kuntavaaleissa	Panostetaan erityisesti alhaisen äänestysaktiivisuuden alueisiin	Äänestysaktiivisuus vaaleissa	Kaupunginhallitus päätöksentekijät, vastuualueet ja -yksiköt sekä 3. sektorin toimijat

4. Mielen hyvinvointi

Mielen hyvinvointi on kokemusta omasta turvallisuudesta, tärkeydestä ja elämän mielekkyydestä sekä kyvystä kohdata vastoinkäymisiä ja selviytyä niistä.

Mielen hyvinvointia edistävät mm. hyvät ihmissuhteet ja harrastukset, koulutus, työ ja toimeliaisuus, fyysinen terveys, tunne kuulumisesta johonkin ja mahdollisuus vaikuttaa asioihin.

Mielen hyvinvointi tarkoittaa hyvää mielenterveyttä.

Päihteet ja riippuvuudet

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuutta sekä laatua parannetaan	Akuutteja ja liikkuvia palveluja kehitetään Mielenterveys-ja päihde-ongelmiin saa palvelua helposti ja matalalla kynnyksellä Odottavien äitien ja vauvaperheiden päihdepalveluja vahvistetaan	Toimiva puhelinpalvelu Hoitoonpääsyaika Kotikäyntien määrä Matalan kynnyksen mielenterveys-ja päihdevastaanotot terveysasemilla sekä eri toimijoiden palvelut Pidä kiinni -hoitomalli käynnistyy Kouluterveyskysely	Kymsote, Miepä 3. sektorin toimijat Kymenlaakson ensi- ja turvakotiyhdistys Opetustoimi, oppilas- ja opiskeluhuolto
Kotkalaisilla on mahdollisuus osallistua mielenterveys-ja päihdepalveluiden kehittämiseen	Toimivat palautekanavat Miepä-kehittäjäryhmä perustetaan maakuntaan (jatko Kotkan mallille) Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen	Asiakaspalautteet Kokoontumisten määrä Kokemusasiantuntijoiden käyttö Toteutuneet ryhmät	Kymsote/ Miepä 3. sektorin toimijat

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Mielenterveyden edistäminen läpi elämänkaaren	Vertaisryhmätoiminta osana perhekeskuksen kohtaamispaikkatoimintaa Terveystarkastukset Mielenterveysosaaminen kansalaistaidoksi: tarjotaan mielenterveyden-ensiapukoulutusta opiskelijoille, aikuisille, haavoittuvassa asemassa oleville	Avoin ja kohdennettu vertais- ja vanhempainryhmätoiminta osallistuneet Voimavaralomake EPDS- lomake Koulutusten määrä ja osallistuneet	Kymsote/ Perhekeskukset Äitiys- ja lastenneuvolat Kymsote / Miepä, kaupungin vastuualueet ja yksiköt sekä 3. sektorin toimijat
Ilmapiiriin ja asenteisiin vaikuttaminen	Tiedon lisääminen henkisen hyvinvoinnin tärkeydestä ja mielen hyvinvoinnista Asenteisiin vaikuttaminen erilaisin kampanjoin	Avoimet luennot ja yleisötilaisuudet; kampanjat: sisältö, määrä ja osallistujat Mielenterveysviikon näkyvyys: tilaisuudet, paljonko kuntalaisia tavoitetaan	3. sektorin toimijat yhteistyössä kaupungin kanssa

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Ongelmien ylisukupolvisuuden ehkäisy	Vanhemmuuden tukeminen osana perhekeskustoimintaa	Monitoimijainen perhevalmennus Avoin ja kohdennettu vertais- ja vanhempain-ryhmätoiminta	Kymsoten neuvolat ja perhekeskukset Mielenterveyspalvelut Varhaiskasvatus Perheasiain-neuvottelukeskus Ensi- ja turvakotiyhdistys
Tupakan, nuuskan, alkoholin ja huumausaineiden käytön aloittamisen ehkäiseminen	Järjestetään tietoiskuja ja infotilaisuuksia nuorille, nuorten vanhemmille Ehkäisevän päihdetyön ohjelman toteuttaminen	Ehkäisevän päihdetyön tapahtumat, koulutukset Nuorten päihdemittari (ADSUME) Kouluterveyskysely	Kymsote/ Perhekeskukset Terveydenhuolto Oppilas- ja opiskeluhuolto Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Haitallisen alkoholinkäytön vähentäminen	Mini-interventio	Audit Toteutetut mini-interventiot	Kymsote, työterveyshuollot, työnantajajärjestöt, työntekijäjärjestöt, AVI alkoholivalvonta Poliisi Ehkäisevän päihdetyön verkosto
Savuttomuus	Savuttomat ympäristöt	Tupakoinnin lopettaneiden määrä	
Päihteiden käytön puheeksiottaminen	Ehkäisevän päihdetyön koulutus henkilökunnalle (puheeksiottokoulutus)	Koulutusten määrä, koulutuksiin osallistuneiden määrä	Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue
Pakka-toimintamallin käyttöönotto	Ehkäisevän päihdetyön koulutus asiakkaille ja heidän läheisilleen Kaksi uutta toimintatapaa	Koulutusten määrä, koulutuksiin osallistuneiden määrä	Kymsote/ Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue Ehkäisevän päihdetyön toimielin
Huumeiden käytön alueellinen esiintyvyyden seuraanta	Tilanteen seuranta ja mahdolliset toimenpiteet	THL:n jätevesitutkimus	Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue

Lasten, nuorten ja perheiden hyvän elämän edistäminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Lasten ja perheiden varhainen tukeminen	Perhekeskustoiminnan käynnistäminen (Länsi-Kotka, Karhula ja Kotkansaari)	Perhekeskustoiminta käynnistyy Verkostomainen työ vahvistuu ja oikea-aikainen tuen ja avun saanti paranee (systemaattiinen tiedonkeruu)	Kymsote/ perhekeskukset
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Lasten ja nuorten palveluiden jatkuva kehittäminen ja arviointi Asiakaskokemus ohjaa palveluiden kehittämistä. Kokeileva kulttuuri, yhdessä tekeminen Reppuretket ja vauvaryhmät	Tiedolla johtaminen Systemaattinen tiedonkeruu ja arviointi Osallistuvien perheiden määrä	Kymsote ja kuntaan jäävien lasten ja nuorten palvelujen johto Avoin varhaiskasvatus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Lasten ja perheiden varhainen tukeminen	Maahanmuuttajakotiäitien suomenkielen ryhmät 5 -vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus	Suomenkielen ryhmiin osallistuneet 5v. maksuttomaan varhaiskasvatukseen osallistuneet	Avoin varhaiskasvatus Kotkan opisto Varhaiskasvatus Avoin varhaiskasvatus
Nuorten sosiaalinen vahvistaminen	Ohjaamon vakinaistaminen, toimipiste Karhulaan ja jalkautuminen muille alueille Toisen asteen koulutuksen keskeyttäneiden tukeminen moniammatillisella yhteistyöllä Yritysten ja yhdistysten kuntalisän käyttö nuorten palkkaamiseen Work Pilots käyttö Nuorten aikuisten asumisvalmennus	Toteutettu Ohjaamon, Rannikkopajojen ja etsivän nuorisotyön luvut Keskeyttäneiden määrä Käytössä 20 nuoren palkkaamisessa Työsuhteita x määrä/vuosi Asukkaiden määrä/vuosi	Nuorisotoimi Rannikkopajat Etsivä nuorisotyö Ekami Ohjaamo Opetustoimi Rannikkopajat Nuorisotoimi ja Ohjaamo Kymsote/ aikuissosiaalityö Etsivä nuorisotyö Yhteistyöverkosto

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Kiusaamisen ehkäisy	Kiusaamisen vaikutuksiin liittyvän tiedon levittäminen/lisääminen Ryhmäytykset eri luokka-asteille ja erityisryhmille Kiusaamisen ehkäisyn toimintamalli käytössä kaikissa kouluissa Liikkuva nuoristyö nuorten kokoontumispaikoissa ja nuorten kannustaminen erilaiseen toimintaan	Toteutuneet toimintamuodot Toimintamalli käytössä kaikissa kouluissa	Opetustoimi Nuorisotoimi ja yhteistyökumppanit

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Yksinäisyyden vähentäminen	Matalan kynnyksen yhteisöjen tukeminen, osallistumismahdollisuuksien edistäminen kaikissa ikäryhmissä, huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat	Ko. yhteisöjen määrä, toiminnan tavoittaneet	3. sektorin toimijat
	Toiminnassa huomioidaan kaikki käyttäjäryhmät, ikäluokat ja toimijat	Syrjinnästä vapaat ja esteettömät kaikille avoimet tilaisuudet	Kirjasto
	Kansalaisaktiivisuuden tukeminen	Kirjaston avointen tapahtumien ja opastusten määrä	
	Avustukset ja toimintaryhmien tukeminen sekä tilavarausjärjestelmä	Myönnetyt avustukset, toimintarahat sekä toimiva ja helposti saatava tilanvarausjärjestelmä	Ruori, kaupungin vastuualueet ja yksiköt
	Kotkan Korttelikotiyhdistys ry yllä pitää viittä matalankynnyksen kohtaamispaikkaa Kotkan alueella, jotka ovat kaikille avoimia	Käyntitilastot	Korttelikodit
	Meijän keittiö, Vauva- ja perhekerhot, Kaveriksi maahanmuuttajanuorelle - projekti ja Etsivä vanhustyö	Kävijämäärät Palautekyselyt	Kotka-Kymin srk

Kulttuuria kaikille

Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan kulttuurin ja taiteen mahdollisuuksia edistää terveyttä ja hyvinvointia. Kulttuurilla on suuri merkitys ihmisen hyvinvoinnille. Kulttuuri tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia katsella ja kuunnella, mutta olla myös osallisena kulttuurin tuottamisessa.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Lasten ja nuorten lukemaan innostaminen ja lukutaidon edistäminen	Kirjavinkkaukset päiväkodeissa ja kouluissa Kirjastovierailut Kulttuuripolulla	Vinkkauksissa tavattujen lasten määrä Eskarit ja nelosluokkaliset, osallistuneiden lasten määrä	Kirjasto Varhaiskasvatus Opetustoimi, nuorisotoimi/lasten kulttuurikeskus
Kirjastopalvelut kaikkien tavoitettavissa	Liikuntaesteisille Kirjasto kotiin -palvelu (uusien asiakkaiden kartoitus ja vapaaehtoisten kirjakuriirien hankinta) Maahanmuuttajille kirjastopalveluiden markkinointi	Palveluiden piirissä olevien asiakkaiden määrä Maahanmuuttajaryhmien käynnit ja opastus	Kirjasto Kirjasto Virkaneuvo Maahanmuuttaja-palvelut Oppilaitokset vapaaehtoiset

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Musiikkia kaikille	Ilmaiskonsertit Kymi Sinfonietta jalkautuu päiväkoteihin, kouluille sekä hoivayksiköihin Musiikkiluokkatoiminta	Lounaskonsertit Vierailujen määrä Oppilasmäärä	Kotka-Kymin srk Kymi Sinfonietta Opetustoimi ja yhteistyökumppanit
Jokaiselle lapselle ja nuorelle yksi harrastus	Yhteinen harrastushaku	Toteutuneet	Nuorisotoimi Liikuntapalvelut Järjestöt ja yhdistykset

Työ ja koulutus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Nuoriso-työttömyyden alentaminen	Kuntouttava työtoiminta, palkkatukityö, työkokeilu	Kuntouttavassa työtoiminnassa, palkkatukityössä ja työkokeilussa olleet alle 30-vuotiaat nuoret	Nuorisotoimi ja Ohjaamo Rannikkopajat TE-toimisto Kymsote/ työelämäpalvelut
Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen/ kuntouttaminen	Eri toimijat työllistävät pitkäaikaistyöttömiä	Työllistyneiden määrä ja onnistuneiden jatkopolutusten määrä	Kaupunki, Kymsote, 3. sektorin toimijat
Työelämätaitojen kehittäminen	Kuntouttava työtoiminta Tukityöllistäminen	Työttömät	Kaupunki, yhdistykset, Kymsote Kotka-Kymin srk
Uusien toimintatapojen kehittäminen työllistymisen edistämiseen	Rekrytoinnin kohdennetut toimenpiteet	Kaksi uutta toimintatapaa	Nuorisotoimi Ohjaamo
Opetushenkilökunnan mahdollisuudet seurata oppilaiden toimintaa ja mielialoja ja puuttua moniammatillisin keinoin ongelmiin varhaisessa vaiheessa	Perusopetuksen ryhmäkokojen pitäminen pienenä	Seurataan ryhmäkokoa (ihanne 20)	Opetustoimi
Maahanmuuttajien kielen oppiminen	Kielen- ja kulttuurin opetus, Kaveritoiminta oleskelupaikan saaneille nuorille	Kaveritoiminnasta kaverin saaneiden määrä	Koto-koulutukset/ TE-toimisto, Kotkan opisto, Kymenlaakson opisto ja seurakunnat. nuorisotoimi ja Ohjaamo

5. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Elinympäristömme muuttuu jatkuvasti. Kotkassa tämä tarkoittaa sitä, että maapolitiikkaa ja kaavoitusta hoidetaan pitkäjänteisesti, ennakoivasti ja dynaamisesti huomioiden ympäristön hyvinvointia tukevat ratkaisut. Kaupungissa edistetään tiivistä yhdyskuntarakennetta ja arjen sujuvuutta. Esteettömyys liikkumisessa, liikenneturvallisuus sekä erilaiset ympäristö- ja luontoarvot otetaan huomioon rakentamispäätöksiä tehtäessä.

Puhdas luonto ja terveellinen elinympäristö ovat elämisen perusta. Jokainen kansalainen voi omilla ratkaisuillaan tukea oman elinympäristönsä turvallisuutta.

Elinympäristön turvallisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Kestävä yhdyskuntarakenne	Yleiskaavojen valmistelu Kotkan keskustaan sekä Karhulaan	Yleiskaavojen tilanne ja aikataulun toteutuminen	Kaupunkisuunnittelu
Jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien sekä virkistysreittien kehittäminen	Tiutisen kevyenliikenteen yhteyden rakentaminen Parannetaan Kotkantien kevyen liikenteen yhteyttä osana keskussairaalan kehittämistä Karhulan alueen virkistysreittien parantaminen esim. Jokipuiston ja Karhulan Hovin välinen yhteys	Toimenpiteet toteutuneet	Kaupunkisuunnittelu
Pyöräilyn mahdollistaminen kaikille	Kaupunkipyöräkokeilu Riksapyörä Väinön käyttö	Pyörälainojen määrä Poljetut kilometrit	Kaupunkisuunnittelu Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue

Arjen turvallisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Esteettömyyden ja turvallisuuden huomioiminen	Esteettömyyttä ja turvallisuutta edistävät toimenpiteet	Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus Kotona asuvat 75 v täyttäneet Esteettömyyttä ja turvallisuutta edistävät toimenpiteet ja niiden määrä	Kaupunkisuunnittelu, rakennusvalvonta ja muut kaupungin vastuualueet ja yksiköt sekä 3. sektorin toimijat
Terveysteknologian hyödyntäminen	Terveysteknologialaitteiden lainaus ja opastus	Opastusten määrä	Kymsote/ terveyskioski ja kirjasto
Ikäihmisten asuinolojen parantaminen	Kolmen asumispalveluita tuottavan yksikön pihapiirin parantamistyö	Kysely asiakkaille, omaisille ja työntekijöille parantamistyön jälkeen	Kaupunkisuunnittelu Kymsote/ Vanhustenhuolto

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy	Maakunnallinen toimijoiden verkosto, toimintamalli ja moniammatillinen riskinarviointi (Marak-toiminta)	Verkosto kehittää toimintaa. Toimintamalli on toimijoiden käytössä ja toiminta on sen mukaista	Kymsote
	Kotkan lähisuhde- ja perheväkivallan toimintamalli (Läpsy) avainhenkilökoulutukset perhekeskustoimijoille	Avainhenkilöitä on jokaisessa perhekeskuksessa tukemassa toimijoita ja vahvistamassa osaamista	Kymenlaakson dialogiosaajien verkosto
	Puheeksiottokoulutuksia jatkuvasti tarjolla		Kymenlaakson ensi- ja turvakotiyhdistys
	Pysäkki -toiminta		

6. #eKotka

Tavoite	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Digineuvonta	Matalan kynnyksen ajanvaraukseton digineuvonta on osa Kumppanuustalo Viikarin palveluja Digitutor -toimintaa kehitetään	Asiakkaiden määrä Asiakastyytyväisyys	Kumppanuustalo Viikari Kirjasto Infokioski
Pedanet oppimisalustan laajeneva käyttö	Käytetään monipuolisesti laajenevia mahdollisuuksia		Varhaiskasvatus